

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Crisă ministerială.

Sibiu, 17 Iunie n.

Ne aflăm în plină crasă ministerială. Guvernul a demisionat.

S'a adevărit deci de nou, că obstrucția e armă puternică parlamentară în mâna unei opozițiuni energice, ales în statul nostru, unde nu există para-graf de nevoie în constituție, cu ajutorul căruia se se pōtă face iluzorie co-operarea corpurilor legiuitorie la rezolvarea afacerilor însemnate de stat.

N'a putut rezista obstrucției parlamentare contele Szapáry, când cu proiectul de lege despre statificarea administrației, nu i-a putut res.sta energicul și nu prea alegătorul în arme de luptă politica baron Bánffy înainte cu cinci ani, și cu atât mai puțin a putut să i reziste acum conciliantul, pōte prea conciliantul Széll. A trebuit să cadă și el sub loviturile ei.

Duminecă, după o lungă au lientă avută la palat, domnul Széll a înaintat Monarchului demisiunea întregului cabinet, și Monarchul a binevoit a i-o accepta.

Luni dieta a ținut ședință, și dl prim-ministru Széll era de față, dar' n'a făcut comunicare dietei despre demisionarea cabinetului, din motivul, că nu se știa ce întorsătură vor lua lucrurile în Sârbia. După ce însă s'a aflat, că lucrurile au decurs neted în Belgrad, și de o conflagrație nu mai pōte fi vorba, — a luat cuvântul în ședința de eri (Marți) a dietei, pentru a face, înainte de intrarea în ordinea de zi, următoarea declarațiune:

„Am precizat de repetite ori punctul de vedere al politicii mele cu privire la rezistența manifestată din partea obstrucției față de proiectele militare. Am accentuat, că politica această pōte fi urmată numai până când referitor la principiu și la metodă între toți factorii domnește o consonanță de-sevărsită. După-ce însă cu privire la metodă nu mai există perfectă consonanță în măsură recerută pentru executarea cu efect a politicii: mi-am înaintat Duminecă demisiunea, pe care Majestatea Sa s'a îndurat preagrafios a o accepta. Rog onorata casă să binevoiască a se proroga, până la compunerea noului cabinet“.

Un lucru nu reese destul de clar din aceste puține cuvinte, anume, că ore consonanța necesară între factorii competenți nu mai există în măsură recerută între guvern și corōnă, ori apoi între guvern și partid?

Mai verosimilă ni-se pare însă eventualitatea din urmă, fiind-că de mult se svonește, că o mare parte din partidul guvernamental nu e mulțămită cu rezistența pasivă a guvernului, ci ar dorii să se recurgă la arme mai energice pentru combaterea și învingerea obstrucției.

Ca omul care va putē face us cu succes de aceste arme energice este privit contele Tisza István, care împreună cu ministrul de honveți Fejerváry, cu contele Csáky, presidentul casei magnatilor, cu contele Apponyi, presidentul dietei, și cu contele Szapáry, presidentul delegațiunii magiare, a fost chemat Luni la Viena, pentru a da

informațiuni Monarchului asupra situațiunii.

Se crede, că din acești cinci bărbați de stat ai Ungariei Monarchul își va alege pe viitorul seu ministru-president. De la programul de activitate ce și l va stabili noul premier, în conțelegere cu Corōna, depinde apoi, că ore crisa rămâne numai ministerială, sau va fi și o crasă parlamentară? Așa e vorba, ca până mâne, Joi, noul guvern să fie format.

Petru I, Regele Sârbiei.

Sguduitōrea tragedie de la Belgrad a deschis granițele țerii sârbești pe seama aceluia, care de-și Sârb de naștere, n'avea până acum voie să și pună piciorul pe pământul sârbesc, ci în exil, departe de patria sa, a trebuit să și petrecă zilele, încă din frageda copilărie.

Adunarea națională a regatului sârbesc, — camera și senatul, — a ales adecă Luni cu unanimitate de voturi rege al Sârbiei pe Petru Carageorgevici, care în momentul punerii fōiei nostre sub tipariu e pe drum pentru a-și face intrarea în capitala țerii, astăzi supusă lui.

Sguduitōrea tragedie din zilele trecute va fi dată deci acum uitării. Cortina a cădut și în dosul ei ascuns rămâne sângele vărsat. Ascuns, însă neșters! Morții sunt înmormențați, și nimeni nu va îndrăsnii să-i mai deplângă, de cât numai pe ascuns. Aplausele publicului, încântat de măiestria cu care emoționanta piesă a fost jucată, încă au amuțit, căci rezervate au trebuit să fie ele pe seama noului Domnitoriu, căruia mulțimea tot așa îi va căde în genunchi și-i va striga osana, cum i-a strigat la timpul seu antecesorului.

Dar' autorul înfiorătoarei tragedii? Nu întreabă nimeni de el. Pōte să rămână și mai departe ascuns și necunoscut. Și actorii cari au jucat piesa??? Noul lor domn și stăpân se va îngriji să fie remunerați după merit. Să fie decorați și avansați!

Căci ce e dat pământului în pământ rămână. Viii se trăiescă!..

Prea am luat-o însă pe cōrda sentimentalistului, și în politică sentimentalismul nu are trecere, nici rol. Și acte politice sunt cele două din urmă, sēvirșite în capitala Sârbiei: uciderea fostului rege Alexandru, și alegerea noului rege Petru!

Ori-cât de scârbōse ni-se prezintă scenele întemplate în conacul din Belgrad în noaptea din Mercuria trecută spre Joi, politicianul, — care trebuie să fie mai rece de cât medicul în decursul unei operațiuni de cea mai estremă gravitate, — trebuie să pună în cumpănă și motivele cari le-au provocat, pentru a putē ajunge la drēptă judecată. Și fapt e, și fapt rămâne, că numai estrema necesitate a făcut, ca paginile istoriei sârbești să fie stropite cu sângele vărsat în acea noapte fatală.

Căci acum cele întemplate săptămâna trecută în Belgrad istoriei aparțin și ea va avē să le judece cu calmitatea și imparțialitatea ei neîntrecută.

Astăzi Sârbia a intrat în o nouă stare de lucruri. Omorōrea regelui e o afacere internă, pe care Sârbii au putut-o tranșa fără să cēră consentimentul cuiva, ori aprobarea ulterioară. Alegerea de rege nu mai e însă afacere numai internă, ci în câțva și internațională, — pentru-că pentru statele europene nu pōte să fie irrelevant: cine vine așezat în scaunul de domnitor al Sârbiei?

Intrebarea e deci acum, că puterile europene vor aproba ori nu alegerea făcută în per-

sōna principelui Petru Carageorgevici, și-și vor da consentimentul să fie încoronat de rege al Sârbiei?

După tōte semnele, răspunsul nu pōte să fie de cât afirmativ. Statele în prima linie interesate sunt: Rusia și Austro-Ungaria. Rusia nu se va opune înălțării pe tronul Sârbiei a unui principe, care stă în raporturi de afinitate cu casa domnitōre din Petersburg, ear' Austro Ungaria n'are nici un motiv de a nu merge alături cu Rusia în chestia această, cu atât mai vērtoș, că noul rege sârbesc nu e antipatic nici Austro-Ungariei, cu tōte că nu se bucură de simpatii pe cari le are în Rusia.

Cine e Petru Carageorgevici, noul rege al Sârbiei?

Să facem puțină istorie sârbescă. Întrē anii 1804 și 1812 a eselat mult în luptele ce le aveau Sârbii cu Turcii un anume George Cara (George Negru), care a ținut în mare respect pe Turci, și ajunsese să fie considerat din partea conaționalilor sei de voevod, de principe al Sârbiei. La anul 1817 Cara George a fost ucis, și principe al Sârbiei a fost proclamat Miloș Obrenovici, cu drept ereditar, care a domnit până la 1839, când a fost de-tronat. După el a venit la domnie fiul seu Mihail, care a condus destinele Sârbiei până la 1842, când a fost alungat din domnie, pentru a face loc lui Alexandru Carageorgevici, fiul lui George Cara, cel-ce a făcut atâtea bravuri în luptele avute cu Turcii.

La anul 1858 Alexandru Carageorgevici încă a trebuit să și deie demisia în urma unor neînțelegeri avute cu Austro-Ungaria, și în fruntea Sârbiei a ajuns de nou Miloș Obrenovici, care după un an muri, lăsând urmaș pe fiul seu Mihail, care la 1868, tocmai în ziua în care au fost omorâți acum suveranii sârbești, a cădut jertfă unei conspirații, împușcat fiind din tufiș, în grădina Topșider, unde își făcea primblarea obicinuită.

Domnitoriu al Sârbiei a fost ales în locul seu Milan, pe atunci la școlă în Paris, în etate de 13 ani, sub care se făcū rēșboiul cu Turcii, rēșboiul cu Bulgarii, și Sârbia ridicată fu la rang de regat. La anul 1888 Milan renunță la tron, și îi urmăză Alexandru, fiul seu legitim, acela care a fost asasinat săptămēna trecută.

Fiind astfel stinsă familia Obrenovici, pentru-că regele Alexandru n'avea urmași, drepturi asupra tronului sârbesc nu putea să formeze de cât familia Carageorgevici, în care se află urmași. Alexandru Carageorgevici, după renunțarea la tronul Sârbiei, a plecat cu familia sa din Sârbia, și multă vreme a locuit în Pesta, ear' în urmă în Timișōra, unde a și decedat la anul 1885. A avut fiu pe Petru, actualul rege sârbesc, care s'a născut la 29 Iunie 1844 în Belgradul Sârbiei, și și-a făcut studiile în Belgrad, Geneva și Paris. El oficer escelent, absolut al școlii de rēșboi din Paris. A luat parte la rēșboiul franco-german și a făcut mari bravuri, căștigându-și ordul Legiunii de onōre. A condus apoi la 1875 rēșcolă bosniacă în contra Turcilor, ear' de atunci trăește retras în Geneva. Mai are un frate mai mic, Arsenie, care trăește la Paris. La 1883 s'a căsătorit cu Zorca, fiica principelui Nichita al Muntenegrului, care a murit la 1890. A rămas de ea cu trei copii: fetița Elena, și fiii George (acum moștenitorul de tron al Sârbiei) și Alexandru.

Regele Petru al Sârbiei are moși în România, de aceea în fie-care an făcea drumul mai de multe-ori la București, ear' de aci la Dîlga, pe Bărăgan, pentru a 'și vedē moșiile Ciochina (vîndută înainte cu doi ani, cu 900,000 lei) și Crunții, în proprietatea sa și astăzi. A legat cunoștință cu toți proprietarii

și arēndașii vecini, cu cari vorbea fōrte preținește. Vorbește bine românește și se mărturisește a fi Român de origine, din Macedonia.

Spunea odată, unui proprietariu vecin de moși, că e mândru de originea sa, pe care o pōte dovedi cu documentele familiare. Zicea așa: tōte familiile din peninsula balcanică, al căror nume se începe cu Cara... Mavro... Cerna... sunt familii de origine românească, pentru-că Românii din Balcani erau deosebiți de celelalte rase prin colōrea feței lor, care era brună. De aceea Turcii le ziceau Cara (negru). Grecii Mavros (negru) și Slavii Cerna (negru). De aci și-au derivat numele familiile cele mari românești, cari cu timpul au ajuns să fie grecisate ori slavisate. Așa s'a format numele: Carageorgevici, Carapetru, Caragiani, Caraianopol, Mavrogheni, Mavropol, Cernovici, Cernaiev, etc.

Scriitorul acestui articol l'a vēdut pe regele Petru I al Sârbiei în anul 1885, la înmormēntarea tatălui seu, principele Alexandru Carageorgevici. E bărbat frumos și fōrte simpatie. Statură mijlocie.

Tatăl seu, decedatul principe Alexandru, era de statură înaltă, puțin cam gârbovit de greutatea anilor, dar' cu umblet măestetic. Făcea primblări dese pe stradele mai puțin umblate ale Timișōrei, însoțit de secretariul seu. A murit în firma credință, că familia sa trebuie să mai ajungă odată pe tronul Sârbiei, — ceea-ce iată că s'a și întēmplat.

Dorim, să se fi întēmplat spre binele și fericirea poporului sârbesc, cu un trecut, cum vēdusem, destul de viforos și sbuciumat.

„Mișei?!“

Știrea din numărul trecut al ziarului nostru, — dată după „Evenimentul“ din România, despre pretinsa insultă adusă din partea domnului, D. A. Sturdza, ministru-president, Românilor din Sibiu, pe cari într-o convorbire cu dl Petru Grădiștean, presidentul Ligii culturale din București, i-ar fi nimit „mișei“, sigur că a umplut de amărăciune și de supărare pe toți Românii binesimțitori. Pentru-că dreptul acela, de a nu se interesa de noi și de sōrtea noastră, și de a ne considera de străini pentru ei, îl recunoștem bucurōși pe seama fraților nostri din regat; dar' nu le putem recunoște dreptul de a ne mai și insulta pe de-asupra, și în contra înrădăcinării acestui obicei trebuie să protestăm cu tōtă energia!

Am cerut explicări în numărul trecut, pentru-că lămurirea se impune. Și ori ni-o dă dl Sturdza, care a rostii, — afirmative, — cuvēntul insultător la adresa noastră, ori ni-o dă ziarul „Evenimentul“, care cu de la sine putere (și dragoste pentru noi) a pus pōte în gura dlui Sturdza un cuvēnt pe care acesta nu l'a întrebuintat: tot una, dar' explicare trebuie să ni-se deie. Insistăm să ni-se deie!

Și când o facem această, nu putem să nu ne dăm părerea, că mai de grabă credem că ne aflăm în fața eventualității din urmă de cât a celei prime. Anume: credem, că ziarul „Evenimentul“ a abusat de libertatea de presă din România, și a mers mai departe de cum putea să mērgă în informațiile date publicului seu cetitor, spunēndu-i un neadevēr.

Părerea această ni-o basăm înăitai pe faptul, că dl ministru president al României, D. A. Sturdza, posedă o cultură superioară, care nu-i permite, — pe lângă tōtă nervositatea de care e stăpănit, — să 'și uite atât de mult de sine în cât se insulte ōmeni pe cari nu-i cunōște. Al doilea, pe rapōrtele amēnunțate apărute în ziarele bucureștene despre decurgerea congresului Ligii, ținut în sērbătorile Rusaliilor în București, în cari rapōrte n'am

găsit aceea ce ne spune „*Evenimentul*“, ci am găsit aceea, ce nu putem de cât să aprobăm.

S'a întâmplat adevărat, că în congresul Ligii s'a făcut imputare comitetului central că n'a dezvoltat destulă activitate pentru a mântui ziarul „*Tribuna*“, și la imputarea aceasta a răspuns dl Grădiștean, presidentul Ligii, că nu s'a putut face mai mult de cât s'a făcut, fiindcă „*iată, se ve spun, am fost și la dl Sturdza și l'am rugat să dea ceva pentru „Tribuna“, dar' mi-a răspuns că nu dă!*“ Așa a vorbit dl Grădiștean în congresul Ligii. Despre aceea, că dl Sturdza ar fi numit pe Românii din Sibiu „*mișei*“, n'am aflat nimica în rapoartele ziarelor din București. Și e curios, că ziarul de zi „*Evenimentul*“ tocmai la o săptămână după congres vine și ne spune această noutate, nu prea măgulitoare pentru noi.

Vorba e însă acum, că unde e adevărul? Am mai citit într'un ziar din România, că domnul Grădișteanu, într'un interviu acordat unui redactor de la „*Adevărul*“ ar fi declarat, că nu sunt adevărate destăinuirile ce i-se atribue despre cuvintele spuse din partea dlui Sturdza la adresa Românilor din regatul ungar. Pote că ne va onora și pe noi dl Grădiștean cu vre-o declarație mai detaliată și în prima linie liniștitoare. Până atunci să căutăm noi unde poate să zacă adevărul.

Să luăm prima eventualitate. Dl D. A. Sturdza, rugat din partea dlui Petru Grădiștean se contribuie cu ceva la susținerea (ori la reinvierea) „*Tribunei*“ a răspuns: „*nu dau*“.

Dacă așa a răspuns dl Sturdza, bine a răspuns. Și e timpul să înțelegă frații din regat, că n'au motiv să se bocescă atât de mult după un ziar, pe care cât a fost în viața ei nu l'au citit și nu l'au abonat, și care, de ce se n'o spunem, aici la noi, după apunere, n'a prea fost regretat de nimeni; după un ziar, care și dacă nu era suprimat din partea procuraturii și a judecătorei magiare, trebuia mai curând ori mai târziu să moră de moarte naturală, în urma unei bôle interne, a modului de conducere în timpul din urmă, lipsit de receruta îngrijire.

Și e timpul să înțelegă frații din regat, că dispunem noi, cei de aici, de atâtea forțe materiale și intelectuale, ca, atunci când fi vom simți necesitatea, să ne întemeiem singuri un nou ziar mare național, din propriile noastre puteri, fără a reflecta la ajutorul lor. Mai mult chiar, le putem spune, că în momentul în care am afla că la o eventuală nouă întreprindere de felul acesta a intrat fie și numai un ban străin: elementele bune și integre românești s'ar retrage la o parte și ar lăsa, ca să intrețină, să ajungă cărăși pe mâinile unui grup, care se-și facă treburile private, cu ajutorul „*fraților din regat*“, în numele „*sfinței cauze*“, — cum și-le-au făcut unii în trecut.

Pentru noi n'are nimeni voie și nici îndreptățire să cerșescă; ear' aceia de la noi cari numai pentru a cerși merg în România, nu merită alt epitet, de cât acela pe care l'a dat domnul Sturdza, — dacă cumva e adevărată a doua eventualitate, scosă din „*Evenimentul*“.

De unde urmăzează, că dl Sturdza chiar și în cazul dacă ar fi rostit cuvântul de „*mișei*“, — nu ne-a putut înțelege pe noi, ci a putut înțelege pe aceia, cari i-au dat ocaziune să-și formeze o astfel de judecată despre ei, — pe aceia pe cari îi cunoște.

Dintră oamenii noștri cu cine a ajuns dl Sturdza în atingere? Cu de aceia, cari au aprins focul aici acasă, și apoi au luat frunze în buze și fuga preste munți, punându-se bine la adăpost și — la certă. Ei bine, despre astfel de oameni ce părere poate să-și facă un om cuminte?

Și apoi cu ce fel de oameni de la noi a mai avut atingere dl Sturdza și ceilalți fruntași din România?

Spre mai bună înțelegere vom povesti o scenă, auzită de la un bărbat vrednic de toată încrederea. Venise la București unul dintră matadorii de pe vremuri, a cărui popularitate era odată atât de mare, în cât îl doinau oamenii prin toate colțurile de țară, prin toate văile și pe toate colinele. Stătea în era însă apasă bine când venise la București.

Intr-o seară matadorul acesta ședea la masă într'un local public, cu trei fruntași din București, pe cari i-am putut înșira cu numele. După ce li a tocit urechile matadorul nostru cu diferitele sale proiecte de acțiune politică națională, — s'a sculat de la masă, a băgat mâna în buzunar, și scoțând o piesă de cinci lei li-a spus: „*No, dar' acum dați-mi bani, că n'am de drum; n'am de cât piesa acesta!*“

Astfel de oameni a învățat dl D. A. Sturdza a cunoște în Românii de dincă, fie că a avut atingere personală cu ei, fie că a auzit de la alții despre purtarea lor, despre rușinosele și rușinătoarelor lor cerșitorii!

Dar' nu mai continuăm, pentru-că atunci ar trebui să mai spunem încă multe lucruri neplăcute, dar' în România binecunoscute.

Incheiem deci, în speranța că explicările cerute în numărul trecut ni-se vor da cu siguranță. Ear' și până atunci judecata noastră nu poate să fie de cât următoarea: Domnul Sturdza n'a putut să rostescă la adresa Românilor din Sibiu cuvântul ofensator de „*mișei*“. Ear' dacă domnul Sturdza a folosit totuși acest cuvânt, nu l'a putut întrebuița de cât numai la adresa acelor de la noi, cari erau obicinuiți să stee tot cu mâna întinsă spre București, și cari în desăji credeau că pot să aducă banii, neconținți, din vecinul regat român.

Crisa rezolvată.

O telegramă primită azi la amiază de la Viena ne comunică știrea, că **Maiestatea Sa Monarchul a însărcinat cu compunerea noului cabinet pe contele Tisza István.** Se crede, că noul guvern va dizolva parlamentul, pentru a-și compune altă dietă, fiindcă 64 deputați din partidul guvernamental (vechii Apponyisti) au declarat, că ei nu pot să meargă alături cu cont. Tisza.

Iubirea de patrie și de nēm.

Cuvânt de deschidere

rostit de comisariul consistorial **G. Hango**, presbiter, cu ocaziunea conferinței învățărești ținută în Fenețe (cercul XIV) la 23 și 24 April 1903 st. v., cu învățătorii din protopresb. gr.-or. rom. Cetatea-de-pătră și Solnoc.

(Urmare).

Pe lângă cele spuse până aci, mai trebuie să arăt în câteva cuvinte mijlocele prin cari putem deștepta și întări în copii iubirea de patrie și nēm, și acelea sunt: *ajutorul lui Dzeu, instrucțiunea, exemplul și deprinderea.*

Da, și încă înainte de toate, ajutorul lui Dzeu, pentru-că fără de ajutorul lui Dzeu nu putem face nici un lucru bun, nici o virtute; ear' iubirea de patrie încă este o virtute, tot așa și iubirea de nēm, căci prin eseriarea aceleia promovând binele comun de pe pământ, la care bine și personal ne facem părtași, ne promovăm și ajungerea fericirii celei vecinice dincolo de mormânt, la care toți suntem chemați.

Apărându și cineva patria și nēm, în decunul își apără totodată și credința religioasă, și apărându și cineva credința religioasă, își apără tot atunci și patria și nēm. Pildă avem pe un Ioan de Huniad, Ștefan-cel-mare, Mihail Viteazul și alții atâția eroi ai creștinătății, cari numai apărându și patria și-au salvat și credința strămoșească și ni-o au putut lăsa și nouă de moștenire fișcă. Aici trebuie să arătăm copilor legătura cea strânsă, ce trebuie să existe între stat și biserică, deore-ce statul fără de biserică nu mai de pe azi pe mâine poate exista, dar' biserică — de-și de multe-ori umilită și restrânsă, poate exista și fără de stat, căci credința nu poate fi smulșă din inima tuturor oamenilor, și pentru că ea are promisiunea de la Dzeu, că nici porțile iadului nu o vor birui. Pildă avem biserică creștină și imperiul roman. Imperiul a perit, dar' biserică a rămas. Deci este și în interesul statului promovarea religioasă în cetățeni, pentru-că se dovedește din Istorie, că nici un cetățean religios nu și-a părăsit țera în timpuri grele, ci a rămas și o a apărut jertfindu-și sângele, averea și viața pentru ea; ba nu o a părăsit, n'a emigrat nici în timpuri de pace, de cât dor' pe puțină vreme, pentru-ca creându-și sie-și o sorțe mai bună, ori cel puțin mai suportabilă, reîntorcându-se să o îmbogățescă cu comori spirituale, morale și materiale aduse din afară și astfel se contribuie la promovarea binelui comun din ea ori la ușurarea sarcinilor publice și private. Și pentru-ca scopul se ni-l putem ajunge mai ușor, pe lângă celelalte obiecte de învățământ va trebui să punem deosebit pond pe *instrucțiunea* din Istoria bisericească, din Istoria națională, din Istoria patriei și Geografia patriei; prin această copiii își vor însuși o deosebită dragoste către marii bărbați ai bisericei, națiunii și patriei și către locurile atât de însemnate prin faptele lor mărețe. Tot în scopul acesta fi vom învăța unele cântări patriotice și naționale bine alese din punct de vedere etic și peda-

gogic, căci bine știm cu toții, cât de salutară influință are cântarea asupra inimii, și mai cu seamă asupra tinerimei nevinovate încă.

De aici vom trece la *exemplele iubirii de patrie și nēm*. În privința aceasta le vom arăta pilde din Istoria universală, din Istoria bisericească generală, din Istoria patriei, și mai cu seamă din Istoria bisericească română. Dar' la arătarea pildelor învățătorii să fie cu deosebită grijă, ca să vorbescă cu însuflețire impunătoare, care însă numai atunci va avea efectul dorit, dacă nu va fi numai prefăcută, ci va fi naturală și în conformitate și cu activitatea lui publică și privată. Verba movent, exempla trahunt. Și pentru ca exemplele produse verbal să aibă și mai mare efect, va face cu elevii excursiuni la locuri istorice memorabile, la instituțiuni și la monumente ridicate întru memoria marilor bărbați istorici ai bisericei și națiunii. Noi Românii din patria noastră, după robie de atâtea secole încă nu suntem atât de fericiti, ca să fi putut ridica nici barem un monument — fie cât de modest — nici unuia dintră bărbații noștri providențiali, nici chiar unui Șaguna; dar' dacă nu li-am putut ridica monumente de pătră ori de metal, să le ridicăm monumente mai trainice de cât acestea, gravându-le numele și faptele — monumente ce ei și-au ridicat — adânc în inima poporului, ca vedând faptele lor cele mărețe săvârșite pentru biserică, pentru națiune și pentru patrie și tron, să-i imiteze fie-care după puteri la locul seu. Copiii auzind vorbindu-li-se cu însuflețire despre faptele acestor bărbați mari, se vor însufleți și ei, și vor căuta să-i imiteze, devenind din ei membri folositori ai bisericei, nēmului și patriei după-ce vor ajunge la conștiința de membri ai acestora. Să nu uităm însă a le arăta și aceea, că ceea ce fac alții (firește ținând cont de principiile morale ale creștinismului ortodox) pentru biserică, pentru națiune și pentru patria lor, aceea și noi trebuie să facem pentru biserică, pentru nēm și pentru patria noastră, căci numai așa vom pute înainta și noi în bunăstare și fericire și ne vom câștiga cinste ca români dreptcredincioși, înaintea concetățenilor de altă credință și înaintea străinilor din afară.

(Va urma).

Chestiuni școlare.

Ordinea examenelor

publice de maturitate și de clasă de încheiere, cari se vor ține cu elevii școlii comerciale superioare gr.-orient. române din Brașov la finea anului școlar 1902—1903.

Examenul de maturitate se va ține în zilele de 12, 13 și 14 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central.

La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte școlari.

Examenele de clasă se vor ține în sala clasei a treia în zilele următoare de la 7—12 ore a. m., cum urmăzează:

Mercuri, în 18 Iunie v. cl. I. comercială.

FOIȘORĂ

Vieța și activitatea sfântului Atanasie!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureșan.

Intră cei 4 mari învățători greci ai bisericei creștine cel mai bătrân e sfântul Atanasie. Anii primi ai vieții sale cad în timpul gónelor de sub împăratul Dioclețian (303—395).

De góna acesta l'a scăpat numai etatea sa cea tină; ear' despre góna însăși a auzit numai mai târziu din gura părinților sei. Acestia locuiau în Alexandria, erau patriciani bogați și trecuseră la creștinism. Anul nașterii lui Atanasie nu se poate ști cu siguranță. Se face însă amintire, că în anul 328 era episcop în Alexandria; dacă subtragem deci 30, câți ani trebuia să întrunească pe acel timp episcopul, atunci anul nașterii sale ar fi să fie anul 298. În orașul natal Atanasie și-a însușit o cultură vastă și științifică, atât în ce privia teologia, cât și celelalte științe profane. Pe lângă studiarea sfintei Scripturi și a scrierilor sfinților părinți, s'a ocupat și cu gramatica, cu rethorica și cu autorii clasici greci, dintră cari, precum se vede din scrierile lui, cunoștea cu deosebire pe Plato

și pe Homer. Pe lângă cultura științifică el nu neglăia nici cultivarea morală și ascetică. În scopul acesta a mers la sfântul pustnic Antoniu în pustia thebaică și a petrecut acolo mai mult timp.

De timpuriu a atras atențiunea episcopului Alexandru din Alexandria asupra sa, care l'a luat la sine și l'a făcut știitorul seu intim, ear' în anul 319 îl sfinți întru diacon.

Administrarea oficiului episcopal din Alexandria pe timpul acesta era împreunat cu cele mai mari greutăți. Deja antecesorii lui Alexandru, Achilles și Petru au avut să porțe lupte grele cu partizanii schismei lui Meletiu. Anume: Meletiu, episcopul din Lycopolis, în Egiptul de sus, în sinodul de la 301, ținut în Alexandria sub conducerea lui Petru, din cauza schismei sale și pentru alte transgresiuni a fost depus din scaunul episcopesc; dar' cu totă depunerea a funcționat și mai departe ca episcop și denegând patriarhului Petru supunerea, sfinția preoți și diaconi și își câștiga o mare partidă.

Cu Meletianii s'a însoțit un om care mai târziu a produs în biserică mari turburări, anume: Arie, care după cum se dă cu socotă, s'a născut în Libia, și care pe lângă că era o persoană lingușitoare, întrunia încă și o

dialectică ageră și o cultură științifică înaltă. În curând însă Arie părăsi partida lui Meletiu și se supuse episcopului Petru din Alexandria, care îl sfinți diacon. Nu trecu mult timp și a fost scos de acesta din comunitatea bisericească pentru unele transgresiuni; dară urmașul lui Petru, Achilles îl reprimi și îl sfinți presbiter.

Fiindcă nu i-se împlinia dorința de a deveni episcop, după mărta lui Achilles acasă pe următorii acestuia pe Alexandru, că e partisan lui Sabellius, care în trinitate recunoștea numai o singură persoană. Arie își dădu totă silința să arete deosebirea între cele 3 persoane, cădu în erezie, căci a ajuns acolo cu combaterea lui, că negă divinitatea fiului și îl dejosă la o simplă creatură. Episcopul Alexandru încercă o împăciuire pacinică dar' înzădar. Atunci convocă un sinod provincial în Alexandria în anul 321; în care Arie și partizanii sei au fost combătuți și anatemișați.

Tocmai pe timpul acesta neliniștit intrase Atanasie în serviciul bisericei ca diacon, și a presimțit că în întreaga sa viață va avea de lucru cu această erezie.

În anul 324 Constantin-cel-mare prin învingerea raportată asupra lui Liciniu, devenise singur domnitor preste imperiul roman,

și ca să împace divergențele produse în biserică prin partizanii lui Arie, convocă un sinod, care s'a întrunit în anul 325 în Nicea. Arie mișcase toate petrite, ca să câștige nu numai lășirea învățării sale, ci și recunoșterea și ajutorul puterii lui Constantin. Cu deosebire de mare ajutoriu fi era prietinia lui Eusebiu, episcopul din Nicomedia, care era unul dintră oamenii cu influință la Constantin, care fi câștigase și protecția surorii lui Constantin, a Constanței. Dar' cu toate silințele lui Arie și ale partizanilor sei, învățătura lui Arie a fost anatemișată. Asemenea s'a adus o deciziune și în privința schismei lui Meletiu. Și anume, episcopii meletiani să porțe și pe mai departe titlul de episcopi, dar' funcțiunile episcopilor să le săvârșescă episcopii noi pe cari avea să-i dea nume și să-i sfințescă Alexandru.

Atanasie, ca sfătuitor al episcopului seu Alexandru luase parte la dispute deja înainte de sinodul de la Nicea, ceea-ce a ajuns la urechile Arianilor și și atrăsese ura acestora asupra sa. La sinodul din Nicea a jucat rol însemnat, cu toate că era numai diacon.

(Va urma).

Joi, în 19 Iunie v. cl. II. comercială.
Vineri, în 20 Iunie v. cl. I. comercială.
Sâmbătă, în 21 Iunie v. cl. II. comercială.

Luni, în 23 Iunie v. cl. I. comercială.
Mărcuri, în 25 Iunie v. cl. II. comercială.

Duminecă în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1902/1903, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fie-care școlar va primi testimoniu școlar și un exemplar din Anuarul școlii. Școlarii absenți, precum și restanțierii de didactru, nu vor primi Anuarul școlii.

La examenele acestea, precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar, sunt invitați cu tota stima părinții, amici și binevoitorii acestor școlii.

Brașov, în 28 Mai v. 1903.

Directorul.

NOUTĂȚI

Pentru catedrală au mai încurs: 1. de la elevii și elevele școlii noastre primare din Brașov 73 coroane 68 fil. 2. De la „Porumbăceana”, cassă de economii în Porumbacu-inf., 40 cor.

† Ioachim Mureșianu, avocat, fost president de tribunal, deputat d'etal, membru în comitetul și comisiunea fondurilor grănițerești și secretariu în pensiune al acelorași fonduri, etc., etc., în etate de 71 ani, după lungi suferințe, și-a dat nobilul suflet în mâinile creatorului în 10 Iunie n. la orele 10 și jum. Rămășițele pământești ale scumpului decedat au fost așezate la repausul etern în cimitirul gr.-catolic din Năsăud, Vineri în 12 Iunie st. n. la 3 ore p. m. — Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. Subscripții aduc această jalnică și dureroasă știre la cunoștința tuturor conșanșenilor, amicilor și cunoșcutilor. Artemiu Mureșianu, cand. de adv., ca fiu. Teodor Mureșianu, ca frate, Luisa Kirtsch, ca cumnată.

† Véd. Elena Popoviciu Barcianu. Subscripții, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoștința numărărilor rudenii și cunoșcutilor, că prea iubita lor mamă, bunică, soră, cumnată și socră Véd. Elena Popoviciu Barcianu născ. Iuga de Băcia, după grele suferințe a adormit în Domnul, provădută cu sfințele taine, Luni, în 15 Iunie a. c. n. la orele 12^{1/2} p. m., în etate de 69 ani.

Rămășițele pământești ale scumpei defuncte au fost duse astăzi Mărcuri, 17 Iunie a. c. n. la orele 11 a. m., de la casa morțuară strada Cisnădiei Nr. 7, la Rășinari, în biserica nouă, unde s'a îndeplinit serviciul divin funebrel, depunându-se în urmă în cripta familiară de acolo. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Véd. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Barcianu, Constantin P. Barcianu, Aurel P. Barcianu, Elena I. Popovici născ. P. Barcianu, ca fiu și fiice. Carolina N. B. Popp n. Iuga de Băcia, ca soră. Nicolae B. Popp, véd. Elena I. Iuga de Băcia, ca cumnată și cumnată. Iulius Popovici, ca ginere. Delia, Livius, Elvira și Mărioara N. Olariu, Tiberia C. P. Barcianu, Elvira și Victor A. P. Barcianu, ca nepoți și nepoțe.

Têrg de vite — în Sibiu. La propunerea veterinarului de stat ministrul de agricultură a conces mănarea vitelor la târgurile de săptămână ale Sibiului, cât timp bôla de unghii și de gură nu se va estinde mai departe. Totodată a dispus, afară de comuna Tălmăc, contragerea în cercul de carantină și a comunei Bungard și Mohu, așa că mănarea vitelor la târg din și prin aceste comune încă e interzisă. Tot asemenea e interzis transportul de vite din aceste târguri spre Austria și preste granița de vamă. Vicecomitele a scos din cercul de carantină acea mică parte de hotar a comunei Mohu, care se află dincoace de drumul de țără Șelimer Veștem, decretând drept graniță a cercului marginea de câtră Mohu a drumului de țără, așa că nici o vită din cercul de carantină nu-i permis să treacă drumul.

O universitate — în concurs. Vărita universitate din Oxford, (Anglia) stă în privința materială așa de rău, că e aproape să ajungă în concurs. A nume, profesorul Turner, director al universității, a declarat că situația financiară a universității e foarte slabă, așa că în anii din urmă conturile ei au fost încheiate cu deficit de câte 120.000 coroane. Vestea despre starea aceasta a universității a făcut cu atât mai mare surprindere, cu cât chiar și cei din Oxford erau în credință că universitatea lor, cu numărăsele-i fundațiuni, e una dintră cele mai bogate universități.

Bôla de unghii la vitele din Sebeș. În 10 Iunie s'a constatat că întră vitele din Sebeș-săseșe grasséză bôla de unghii. Vizi-tația veterinară a aflat în 27 curți 39 vite bolnave, ear' la câmp 10. Vicecomitele a dispus carantină pentru comuna Lăncrēm și Petrișalău aparținătoare cercului de carantină, care de altcum fusese ordonată deja prin autoritatea de prim-for.

Fond de bucate. Ni-se scriu următoarele: Pentru crearea fondului al patrula de învățătoriu și susținerea lui la școlă noastră confesională din fruntașă comuna Răhau, la stăruința zelosului paroch Nicolae Cărpinișan s'a pornit o colecție încă în tōmna anului trecut pentru înființarea unui fond de bucate. Această colecție, în fruntea căreia au escelat cu exemplul lor parochii locale, a dat frumoșe rezultate. Statutele fondului compuse și așter-nute de par. N. Cărpinișan la Ven. Consistoriu au obținut clausula de aprobare, ear' cu ziua de Rusalii a. c. fondul a fost p'dat destinațiunei sale. Tot parochul N. Cărpinișan, în conșelegere cu mai mulți inteligenți de școlo, au oferit 80 coroane pentru acel învățătoriu, care concurând și ales fiind la numita școlă, va fi în stare să înființeze un cor bisericesc, atât de dureros smțit în biserica și ritul nostru oriental.

Aniversarul unei „detronări”. Ceea-ce a făcut dieta de la Dobrițin în 1849 la propunerea lui Kossuth Lajos, a mai făcut odată o „dietă” ungurască înainte cu 142 ani, acum sunt 196 de ani. În 13 Iunie 1707 adecă, dieta de la Onod, la propunerea lui Francisc Rákoczy II., spriginită de contele Nicolae Bercsenyi (unul dintră generalii fruntași ai lui Rákoczy în revoluțiunea sa și însoțitor în exilul său) a hotărât detronarea casei de Habsburg. Detronarea acesta însă a avut tot acel efect ca și aceleși urmări, ca și detronarea făcătă de Kossuth: Detronatorii au perit în exil, ear' casa de Habsburg, mulțămită provedinței! domnește și acum, spre fa'a și fericirea popo-velor de sub s'eptrul ei.

Pedepsă meritată. Tribunalul militar a osândit pe locotenentul Moys E'émér de la regimentul de husari nr. 3 la treizeci luni arest, pentru că a chinuit pe husariul gregar I. Fodor, căruia pentru o neînsemnată transgresiune i-a dictat „legare” de trei-ori, înăș, rită cu post. Că „legarea” acesta ce înseamnă, numai bieții soldați știu: Delincuentului i-se lăgă mâinile la spate, apoi în starea acesta e legat de pârte, ori de un stâlpi, având să stee în-tins așa, pe câte ore i sună pedepsă. Aceasta însă ar fi cum ar fi, dar' are bietul să stee spriginit numai pe vârful degetelor de la pi-ciôre, ridicându-i-se și legându-i-se călcăele de stîlp. Rari sunt flăcăii cari pot suporta această tortură; chiar și cei mai robusti leșină, amețesc. În astfel de casuri sunt deslegați și lăsați liberi până-și vin în fire, apoi tortura se începe de nou. În acest chip a fost „pedepsit” hu-sariul Fodor, și pentru aceasta pedepsă are acum locotenentul să stee închis trei luni de zile.

Tot barbari încă și acum! În co-muna Szinzerza zilele trecute a răposat lo-cu-toriul Nica Cavin, un bătrân în etate de 71 ani. Se vede însă că lumina deșteptării din uritele superstițiuni prin fînturile acelea n'a ajuns încă, ori nu prinde, în butul tutu-rol silințelor preotului. Mai cred bieții de ei încă și acum în strigoi și rătăcirea sufletului răposatului pe la cei rămași în viață, spre a le face pagube și stricăciuni. Orbiți de aceste credințe deșerte, ômenii au înfipt în inima mortului un piron în lungime de 20—24 centimetri, apoi în talpele piciorului au înfipt ace cu gămălie (bumbuste) de 4 cruceri, ear' gura și urechile i-le au infundat cu ce-nușă și petriș, — ca să ucidă de tot sufletul spre a nu se pută re'ntôice la ei! Zadarnic a protestat preotul contra barbariei acesteia, căci prostimea ținea una, că „așa-i legea să facă”. După terminarea serviciului înmormen-tării, preotul a făcut arătare la autoritățile civile, cari vor convinge acum pe acești ômeni — dór' cu mijloace mai drastice, — că nu „așa-i legea”.

Anarhistii — aprôbă. Măcelul de la Belgrad a dat bun prilej anarhistilor ameri-cani să țină adunare la Patterson (cuibul de căpetenie al lor), în care au luat la cunoștință „cu cea mai mare bucurie” uciderea regelui și reginei Sârbiei, și-au exprimat însă tot odată regretul, că în locul regelui „pus-tit” ajunge pe tron „un alt tiran”. Apoi au enunțat ca con-clus, că ei încă înainteză pe calea urmată de ucigașii părechii regale sârbesti. Acestia adecă și apără fapta criminală zicând că bu-năstarea și existența țării a pretins de la ei să ucidă familia regală. Ei, anarhistii, lărgesc această teorie prețioasă, enunțând că domnirea tuturor capetelor încoronate e păgubitoare pentru societatea omenească, din care causă pustiirea acelor a salutată, e de dorit și e îndreptățită pentru poporele întregii lumi. — Firește! Nici că se putea altcum. Dór' propagatori ai omorurilor sunt, deci trebuiau să se bucare, că au căpătat soți.

Petrecerea „Reuniunii sodalilor ro-mâni din Sibiu”. Primul invitar la petre-cerea de vară împreună cu cântări, decla-mațiuni și joș, ce se va aranga Sâmbătă, la 7/20 Iunie 1903 în pavilionul de vară din grădina „Hermann”. Corurile se dirigă de dl Candid Popa, învățătoriu la școlă de aplicație de pe lângă seminarul „Andreian”. O parte a eventului venit curat este destinată fon-dului pentru împărțirea darurilor de Crăciun întră sârăcii noștri. Începutul la 8 ore sêra. Prețul de înțrare: pentru nemembri cor. 1.60 pentru membri cor. 1.20, pentru dame 1 cor. Bilete de înțrare — sêra la cassă.

Programul petrecerii e următoriu: 1. „Cucuruz cu frunza în sus”, cor mixt de G. Dima. 2. „Sub crângi de soc”, cor mixt de H. Kirchner. 3. „Dorință”, de „”, esecutată solo de dl Ioan Stanciu. 4. a) „Nôptea”, cor bărbătesc de „”; b) De-am avut de n'am avut”, cor bărbătesc de T. Popovici, cu solo de bariton, esec. de dl Nicodim Rusu. 5. „Duș-mancele”, poesie de G. Coșbuc, declamată de dșora Elena Baci. 6. „Pe livada de sub tagi”, cor mixt de G. Șorban. 7. „Hei leliță din cel sat”, cor mixt de G. Dima. 8. „În pădure”, cor bărbătesc de T. de Flondor. 9. „Ziua învierii”, poesie de G. Coșbuc, declamată de dl Dumitru Axente. 10. „Cine n'are dor pe vale”, cor mixt de G. Șorban.

Ciclone uriaș în Ostul Asiei. Se rap-porteză din Saigun, că în nôptea din 7 spre 8 Iunie un ciclone puternic (vifor) a făcut mari pustiiri în Hanoi, Nam-Binh, și Tai-Binh. Fôrte mulți locuitori indigeni au perit, ear' dintră europeni o mulțime de ei au îndurat ianiri și contuziuni. Puterea cicloneului era așa de mare, în cât a rēsturnat de pe raliu trei trenuri.

Operată în somn magnetic. Ziarele engleze raporteză despre o operațiune făcătă întră împrejurări fôrte interesante. Casul s'a întemplat în orașul Clapton, unde medicul Aldrich a operat pe o pacientă a sa după ce o adormise în somn magnetic. Pacienta era o femeie în etate mijlocie și avea la picior o bôla gravă, așa că nu cu mult timp înainte a trebuit să i-se scôtă din picior pârtecele de os. Operațiunea trebuia acum repetată, dar' bolnava se temea grozav de adormirea cu cloroform. Doctorul Aldrich a făcut încercare să-i adormă pacienta în somn mag-netic, ceea-ce i-a și succes în grad așa de mare, că după câteva încercări de acestea putea s'o adormă așa de temeinic, în cât nici la cel mai mare șgomot nu se trezia. Așa și-a adormit-o și în ziua operației, apoi în prezența mai multor medici a făcut operațiunea, care a durat 25 minute. Când a trezit pe bolnava, aceea nu se plângea de nici o durere, numai mai târziu spunea că simte în picior împun-sături ca de ac. Avea însă dispoziție bună și după sêvșirea operației a mâncat cu poftă. — Operațiunea, respective adormirea acesta e ceva așa de neobișnuit, în cât medicii, chi-ă-mați a nume de Aldrich să asiste la ea, n'au creșut în succesul ei și au dus cu ei cloroform, pentru-ca în cas de lipsă Aldrich să i aibă la îndemână. Nu a fost însă nici o lipsă de el.

Potopul — în ediție de foc. În Ca-nada (America) s'au aprins pădurile, cari în scurt timp s'au prefăcut în ocean de flăcări, pe întindere de 3000 de miluri engleze. Multe orașe au ars scrum, ear' în altele mulțime de ômeni au murit asfixiați de fum. Focul s'a întins până la pădurile Ottavei, cari asemenea au ars de tot, întinzându-se bobotaia până la malul mării. Comunicația pe linia terată Pa-cific, e întreruptă, din cauza incendiului. Orașul New-Braunschweig a ars scrum. Fumul se întinde nori de-asupra mării, întunecând vîzduhul, așa că vaporul „Deutschland” în întunecimea produsă de fum a ajuns pe bancă (côstă de nășip ori pîtră în mare), de unde numai cu mare greu a putut fi urnit. Sute de măjeriști și sălășuri au fost pustiite de foc împreună cu vitele aflătoare pe câmp în calea focului, ear' dintră ômeni au murit arși ori asfixiați aproape o miă. — Cum spun telegrame de Vineri, focul nu era stins nici Vineri.

Un asemenea potop de flăcări mai fusese în America în 1895 în statul Minesotta, cu care ocaziune au ars chiar și ômeni refugiați în apa lacului, preste care se întindeau valuri de flăcări de mărime îngrozitoare.

„Alungarea dracilor”. Un indigen din Honolulu bolind timp îndelungat și ne-mai având încredere în putința de a l' vindea a medicilor europeni, săptămăna trecută a chemat să l' vindece un vrăjitoriu indigen. Acesta după multe hocus-pocus a enunțat că bolnavul e cuprins de draci, cari trebuiesc alungați din el. A luat deci un volum de Sf. Scriptură și a dat bolnavului preste cap cu biblia până n'a mai putut. A pus apoi pe soția bolnavului să continue ea operațiunea alungării, până să recreză el; după aceea s'a apucat de nou să tōce în cap pe bietul bolnav, până ce bietul de el și-a dat sufletul. — Drept ono-rar pentru buna lecnire, iscusitul vrăciu a fost arestat, pentru ucidere.

FELIURIMI

Sîrma de telegraf — și vremea. Trecând pe lângă stilpii liniilor telegrafice, adese-ori auzim cum vîjee sîrma telegrafului, ceea-ce omul simplu și-o esplică așa, că în momentul acela telegraful e în funcțiune, se telegrafeză și de aceea vîjee sîrma. Adevêrul e însă, că vîjeitura acesta e provocată de curenții atmosferici, cari premerg vremii grele: ninsore, ploie, vifor etc. Profesorul polon Mr. Laska, unul dintră naturalistii cari mai mult s'au ocupat cu studiarea cauzelor cari produc vîjeitura sîrmelor, a publicat acum de curênd un lung studiu într'o revistă pol-onă, în care arată că în cele mai dese casuri vîjeitura e produsă de apropierea timpului de ploie ori ninsore, pe când vîntul în această privință vine clasat în a treia categorie. În studiul menționat Mr. Laska conclud, că studiarea acestor simptome va da cu timpul drept rezultat, că pentru prevestirea timpu-lui nu vom mai avê trebuință de barometru, făcând acest serviciu sîrma telegrafului.

Adâncimea mărilor. Cunoștințele cu privire la adâncimea, temperatura, curenții, vîetățile și alte însușiri ale mărilor e de mare însemnată nu numai pentru navigațiune, ci și pentru științele naturale. În această privință s'au căștigat date de fôrte mare im-portanță privitor la Oceanul-Atlantic cu ocaziunea așezării cablului transatlantic (te-legraful submarin transatlantic). Aceste date se vor îmbogăți acum în mēsură considera-bilă, prin trassarea rețelei de cablu în jurul pămîntului, pe care o va face guvernul englez și spre care scop s'au și făcut unele lucrări pregătitoare (mēsurări, sondări etc.). Din son-dările făcute până acum în acest scop s'a constatat că în mijlocul Oceanului-Atlantic, de la nord spre sud se întind niște munți ale căror piscuri pe alocurea se înalță până la 900—1000 metri preste suprafața apei; pe vâi adâncimea oceanului e de 4—5 chilo-metri; în apropiere de Ecuator sub gradul 0-11 de latitudine sudică și 18-15 de longi-tudine vestică sondările au aflat adâncime, de 7370 metri. În Oceanul-Indic adâncimea cea mai mare constatată până acum e de 6450 metri.

Societatea antreprenoră a cablului pro-iectat de guvernul englez, de altcum, nu și-a terminat sondările. Când le va termina, le va da publicității într'o publicațiune specială. Rețeaua cablului e proiectată a se începe la in-sulele S. Vincent, de unde preste ins. S. Elena se va întinde până la Cap-Land; de acolo atingînd insulele Mauriciu și Carco va ajunge earăși continentul lângă Tramantle, în apropiere de Part la fêrmurii sud-vestici ai Australiei, apoi earăși pe fundul mării va tăia întreg Oceanul-Pacific, eșind la uscat la Vancouver la insulele Fidji.

Din public.*)

Dare de sēmă și mulțămită publică.

Cu ocaziunea producțiunii-teatrale aran-jate în Agnita Duminecă 4/17 Maiu a. c., au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Francisc Schreiber, protopretor, Dr. Alec-sandru Morariu, cand. de avocat și George Borzea, paroch, câte 2 coroane, ear' Ioachim Părău și Ioachim Trif, preoți, câte 1 corônă. În numele comitetului aranjator și în al tine-rimeii adulte și școlare, le aducem pe această cale mulțămitele noastre sincere.

Mulțămită aducem și domnului G. Pletos, profesor în Năsăud, care ni-a pus la dispo-ziție piesa: „Impêrăția adevêrului” localisată de dōmna soție Angela Pletos.

În fine mulțămim poporului țêran român și străinilor de aprôpe și de departe, cari au luat parte în număr frumos la petrecerea noastră. Cade-se să mulțămim și dlor înv-țători Vēja și Vinerean cum și părinților tinerimeii adulte din loc și jur, cu concu-rsul căreia am putut aranja producțiunea.

Agnita, la 19 Maiu 1903.

Ioan Paicu
pres. com. aranjator.

Sofia Lene
pres. Reuniunii fem.
române, casieră.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această Re-dacția nu primește răspunderea.

Anunț.

Se caută reprezentanți desteri, pe lângă provisiuni bune, în scopul punerii în viață a unei invenții, ce face epocă la facultatea de arhitectură (vâpșeli de fațadă rezistente contra adversităților timpului) pentru arhitecți, constructori, zugravi, ș. a.

Ofertele corespundătoare referințelor sunt a se adresa dlui **Eichner Árpád**, Budapesta, VII Damjanich-utca 28/A.

3561—1903 szám polg.

[91] 1—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a Nagyszabasi kir. törvényszéknek folyó évi május hó 22 én 3056. szám alatt kelt végzéssel kiküldött eljáró bíró, az 1893. évi január hó 3 án 356. S. M. szám alatt kiadott utasítás 61 §-a alapján ezennel közléssel teszem, hogy Rüzsz község, egész határára kiterjedő tagosítás iránti ügyében az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1. Az érdekelt felek képviseletének rendezése.

2. A működő mérnök megválasztása.

3. A költség előirányzat elkészítése iránt tárgyalási határidővel 1903. évi július hó 4-ik napját délelőtt 9 órakor a Rüzsi községi íródában kitűzöm, melyre mindazok, a kik a tagosítás tárgya iránt tulajdoni címén érdekeltek — azzal idéztetnek meg, hogy elmáradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Együttal azon birtok rendezési mérnök, a kik a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhívom a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitűzött határidőig alólirhoz, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tárgyalásra a kultur mérnöki hivatal képviselője a 404—1903. számú átirat kapcsau meghívatik.

Megemlítettk, hogy Rüzsz község határa 4572 holdnyi területet — mint egy 9200 részletet foglal magában — melyből 1200—1400 holdnyi terület erdő és legelő.

Kelt Nagyszabasi kir. törvényszék mint tagosító bíróságnak — eljáró bírájától — 1903. évi június hó 10. napján.

Mihály
kir. törvényszéki bíró.

Nr. 249 1903.

[93] 1—3

Concurs

Pentru întregirea alor trei posturi învățătoresci de la școala elementară din Sebeșul-săseș, se publică concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 600 cor., ear' după serviciu de 3 ani la această școală 800 cor.

2. Relut de cuartir și grădină 200 cor.

3. Cuincuenalele legale, cari se computează de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt la această școală.

Cei cari vor fi instituți la posturile acestea sunt datori să cante Dumineca și sârbătorească cu copii în biserică, ear' cel designat de comitetul parochial să cultive grădina școlară gratuit.

Concurenții au să se asternă cererile instruite conform normelor din vigore în termenul prefapt subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătorească cu copii în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiu protopresbiterial:
Sergiu Medean
protopresbiter.

Publicațiune.

Comuna Seliște publică pertractare cu oferte în scris pentru darea în chirie a „hotelului comunal” pe un period de 4½ ani de la 1 Iulie 1903 până în 31 Decembrie 1907.

Prețul de strigare e 2250 cor. și 5% a sumei ce se va investi în acquirări de imobile pentru lărgirea locului, în adaptări și în întregirea mobilierului.

Pertractarea se va ține în 24 Iunie a. c. la orele 10 a. m. la primăria comunală.

Vadiu e a se depune 100 cor.

Cauțiunea va fi jumătate chiria anuală în bani gata, hârtii de valoare ori ipotecă.

Seliște, în 14 Iunie 1903.

[90] 2—2

Primăria comunală.

Nr. 250/1903

[92] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Lancrēm**, două posturi, cu salariu de câte 600 cor. și relut de cuartir și grădină de câte 60 cor.

2. **Daia**, două posturi, unul cu salariu de 200 cor. din repartitie și 400 cor. întregire de la stat, și al doilea cu salariu de 600 cor. din repartitie. Cuartir și câte un stânjîn de lemne.

3. **Réhán**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină sau relut 50 cor.; pentru înființarea și conducerea corului 40 cor.

4. **Cacova**, cu salariu de 400 cor. din repartitie și 200 cor. întregire de la stat, cuartir și grădină.

5. **Laz**, cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 40 cor.

6. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. **Șugag**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Petrifalén**, cu salariu de 400 cor. din repartitie și 200 cor. întregire de la stat, cuartir în școală și lemne de foc.

9. **Sebeșel**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

10. **Réchita**, două posturi, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

11. **Pianul-de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

12. **Pianul-de-jos**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină și 1 stânjîn de lemne.

13. **Vingard**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină.

14. **Deal**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se computează de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor fi instituți la posturile acestea sunt datori să cante Dumineca și sârbătorească cu copii în biserică și la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădina de pomărit.

Concurenții au să se asternă cererile instruite conform normelor din vigore, în termenul prefapt subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătorească cu copii în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiu protopresbiterial:
Sergiu Medean
protopresbiter.

[87] 3—3

Concurs

La postul de învățătoriu în comuna bisericăscă gr. or. **Băița**, protopresbiteratul Zarand, se escrie prin această concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. 500 corone din repartitie pe credincioșii bisericei.

2. 100 corone din cassa bisericei.

3. 64 corone pentru lemne din cassa comunală.

4. 1 coronă de la fie-care înmormântare unde va fi pofit.

5. 20—30 corone de la umblarea cu sfânta cruce la botezul Domnului.

6. 10 corone pentru participarea la conferențele învățătoresci.

7. Cuartir liber în localul școlei și grădina școlei.

Competenții la acest post, vor avé să se prezenteze înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătorească în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băieții în cântările liturgice și a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ține școală de repetiție cu băieții de la 12—15 ani în orele ce se vor staveri de comitetul parochial, și a conduce corul bisericesc de adulți deja înființat. Competenții au a-și substerne petițiunile instruite conform normelor din vigore preonoratului oficiu protopresbiterial gr. or. al Zarandului în termenul deschis.

Din ședința comitetului parochial ținută la 4 Maiu a. c.

Băița, la 8 Maiu 1903.

George Drăgan **Lazar Perian**
presidentul comitetului. not. com.

Pentru protopresbiterul Vasile Damian:

George Părau.

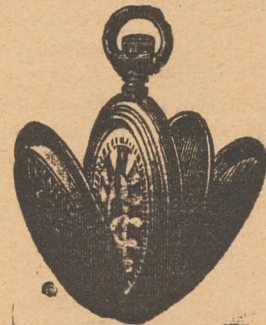
Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singuratică este 20 fil.; toate trei părțile broșate la oaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidieceană.

Amicul poporului îndreptătoriu în cauze administrative și judecătorești pentru poporul român, de Titu Vuculescu, pretor. Prețul 1 cor. Se poate procura de la Librăria archidieceană din Sibiu.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai efin, numai cu fl. 2-95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețioase, juvaerice etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Roskopf Patent”, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panterat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățator sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete aurite marca „Garanție”.
1 garnitură nasturi (botoni) auriti pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pără elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețioase și admirabile obiecte dimpreună cu orologiu remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: **Brüder Hurviz**, casă de esport, **Krakau Stradom 17** (Oesterr.)

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpărătorul să fie cu ceva prescurtat. — Cataloge bogat ilustrate cu tot felul de juvaerice, se trimit gratis și franco. [61] 8—10

Agenti se caută.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bole

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, învături de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimit banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deore-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morbiuri cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espeditie din centru și locul de vândare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada **Vadász 42/V** colțul strada **Kálmán**.

Cea mai nouă carte de limba magiară pentru școlele populare române.

a apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școlele populare cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1-70.

In legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbii maghiare în școlele populare cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. —60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebuintate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scote din școle formalismul sec. Ele dau viață învățămîntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicînd jucându-se la învățarea limbii maghiare. Metodul urmat de domni autori în adevăr e cel mai natural și ușor atât pentru învățători cât și pentru elevi. Pentru învățători e de mare preț manualul, care i conduce pas de pas, dînd preparațiuni întregi și indigitări metodice amănunțite și ușurînd în mod însemnat greua lucrare a învățătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune într-atele avem noi pentru propunerea limbii maghiare.”

„Comisiunea școlară referă în ședința Sinodului archidiecean, ținută la 19 April 1903 „asupra „Manualului și cărții de cetire” de Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunînd să fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.”

[88] 1—5 „Telegraful Român”, nr. 44/1903.
In conferența învățătorescă din cercul Seliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba maghiară pentru școlele populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amănunțită și instructivă expunere arată metodele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metode pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba maghiară, cari se folosesc în școlele noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba maghiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corespunzătoare, mai practice. Conferența recomandă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școlele din acest cerc.” „Telegraful Român”, nr. 52/1903.